

БОЛАЛАР БОҒЧАСИ ХУДУДИНИ КЎКАЛАМЗОРЛАШТИРИШ

Жўраева Э.Э. СамДАҚИ ўқитувчиси, Хайдарова М. А. 501-ҚХАЛТЭ

СамДАҚИ талабаси

Аннотация

Мақоланинг асосий мақсади болалар боғчаси ҳудудини кўкаламзорлаштириш ишларини илмий асосда ташкил этиш. Ёш болалар учун яшил экинзорлар нафақат эстетик, балки психологик аҳамиятга ҳам эга эканлиги. Болалар боғчаси ҳудудига ландшафтлар яратилиб, болалар боғчалари қиёфасини бутунлай ўзгартиришга ҳизмат қилади.

Основной целью статьи является организация работ по озеленению детского сада на научной основе. Для детей младшего возраста зеленые культуры являются не только эстетическими, но и психологически важными. На территории детского сада создан ландшафт, который полностью изменит внешний вид детских садов.

The main purpose of the article is to organize work on greening the kindergarten on a scientific basis. For younger children, green cultures are not only aesthetic, but also psychologically important. A landscape has been created on the territory of the kindergarten, which will completely change the appearance of the kindergartens.

Мустақилликка эришган дастлабки кунларимиздан бошлаб, ўсиб келаётган ёш авлодни ҳар томонлама етук, маънавий баркамол инсон қилиб камол топтириш – жамиятимизнинг устувор вазифаларидан бири сифатида эътироф этилди. Бу борада келажагимиз пойдевори бўлган ёшларни комил инсон қилиб тарбиялашда мактабгача таълим муассасаларининг ўрни бекиёсдир.

Бугунги кунда асосий муаммолардан бири – болалар боғчаси ҳудудини кўкаламзорлаштириш ишларини илмий асосда ташкил этишдир.

Ўзбекистонда ўсимликларнинг иқлимлаштирилиши яхши йўлга қўйилганлиги сабабли болалар боғчалари ҳудудларини кўкаламзорлаштиришда янги юқори манзарабоп хусусиятга эга бўлган дарахтлар турларини ва буталарини кўпайтиришга имкон беради, умуман янгича бўлган ландшафтлар яратилиб, болалар боғчалари қиёфасини бутунлай ўзгартиришга ҳизмат қилади.

Ёш болалар учун яшил экинзорлар нафақат эстетик, балки психологик ахамиятга ҳам эга. Ранглар бойлиги, гулларнинг уфори, барглари шивирлаши – буларнинг барчаси микроклим яхшиланиши баробарида болаларга, унинг кайфияти ва асабларига ижобий таъсир кўрсатади.

Болалар боғчаси худудида қуйидаги майдонча ва иншоотларни жойлаштириш тавсия этилади: ўйинлар учун умумий майдонча, болалар учун алоҳида майдончалар, айвонча, уклаш ва сояда ўйнаш учун чорбоғ, ҳайвонлар бурчаги, сабзавот боғчаси, мева – резавор боғ, бассейн, хўжалик ховлисидан иборат бўлиши лозим. Худуднинг баланси тахминан қуйидагича: яшил экинзорлар 60%, майдончалар – 20%, аллеялар ва йўлакчалар – 8%,

иншоотлар – 12%, 1 гектар майдон ҳисобига – 150-180 та дарахт ва 2000-2500 та бута экилиши мумкин. Майдоннинг ташқи чегарасида дарахт ва буталардан икки қаторли қилиб ҳимоя экинзорлари барпо этилиши тавсия этиш мумкин. Болалар майдончаларини ўзаро ажратишда баландлиги 1,2

метр бўладиган уч қаторли яшил тўсиқлардан фойдаланилади. Майдончаларни соялатиш учун кенг, қалин шох-шаббали дарахтлар экилиши лозим бўлади (яшил тўсиқлар қаторида ёки майдончанинг ўзида), шунингдек, ўсимликлар чирмашиб ўсадиган устунлар ясалиши тавсия этиш лозим. Болалар майдончаларидаги қуёшли ва соя жойлар нисбати шундай тақсимланиши керак-ки, соялатилган жойлар эрталабки вақтда умумий очик майдоннинг 1/3, кечки пайтда эса – ярмидан кўп бўлмаган қисмини эгаллаши лозим. Жануби-ғарбий ва жануб томондаги ойналарни ва деворларни кенг шох-шаббали дарахтлар билан соялатиш мақсадга мувофиқдир. Гуллар бинога кириш олдида, ота-оналар кутиш жойларида бадантарбия ва умумий ўйин майдончалари олдида экилади.

Бир йиллик гулларни йўлакчалар ёнига экиш мақсадга мувофиқ, бунда болалар гулларга сув қуйишлари мумкин. Кўп йиллик гулли ўсимликлар асосан гуруҳлаб газонга экилади. Ҳайвонлар ва қушлар учун майдонча, шунингдек, хўжалик ҳовлиси майдоннинг ичкари қисмига жойлаштирилади

ҳамда дарахт ва буталар билан ажратилади. Режалаштирилган барча қисмлар бир-бири билан ўзаро 1,5 метр кенгликдаги йўлакчалар билан боғланади. Дарахт ва буталарнинг турлари ранг-баранг бўлишини назарда тутиш лозим,

чунки бунда болаларнинг ўсимлик дунёси билан танишиш имкони туғилади.

Шунингдек, улар таркибида кўп йиллик ва узок вақт гуллайдиган бир йиллик ўсимликлар кўпроқ бўлиши лозим.

Заҳарли баргли ва мевали ўсимликлар масалан, сумах (татун), тиканли ўсимликлар (гледичия, жийда) ҳамда худудни ифлослантيرувчи (терак, заранг, чинор, дарахтларнинг оналик ўсимликлари) дарахт ва буталар сафидан чиқариб ташланади. Болалар боғчасида экиш учун фитонцидлик хусусиятларига эга бўлган ўсимликларни (виргин арчаси, крим қарағайи, япон сафораси ва бошқалар) ҳамда ҳавони ионлаштирувчи (қанотчали эман, соқолли қайин ва бошқалар) дарахтларни экиш алоҳида муҳим аҳамиятга эга.

Фойдаланилагн адабиётлар рўйати

1. **А.Қ.Қайимов Д.Ж.Турок** . Аҳоли яшаш жойларини кўкаламзорлаштириш. Тошкент 2012.
2. **К.Д. Рхимов** . Ландшафт архитектураси. Тошкент 2018.
3. Интернет маълумотлари.